

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเด็ก : ผลกระทบต่อประเทศไทย

นางสาว ชุษณา บุญรัตพันธุ์

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-853-040-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019037

113849541

UN CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD:
THE EFFECT ON THAILAND

Miss Chussana Punyaratabandhu

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Graduate School
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-853-040-2

พิมพ์ต้นฉบับแปลตั้งชื่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแคบเดียว

รชญา บุณยรัตพันธุ์ : อนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเด็ก : ผลกระทบต่อประเทศไทย
(UN CONVENTIONS ON THE RIGHTS OF THE CHILD : THE EFFECT ON THAILAND)

อ.ที่ปรึกษา : รศ. วิจิต มั่นตาภรณ์, 172 หน้า. ISBN 974-583-040-2

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงปัญหาการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กในประเทศไทย เพื่อที่จะได้รับสิทธิในการดำรงอยู่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอดและสิทธิในการพัฒนาสิทธิเด็กตามแนวทางของกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า การคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทยเมื่อเทียบกับหลักการในอนุสัญญาสิทธิเด็ก 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักทั่วไป 2) หลักการคุ้มครองชีวิต ร่างกาย และเสรีภาพ 3) หลักการคุ้มครองเด็กผู้กระทำความผิด หรือเด็กผู้ประพฤติผิด 4) หลักการคุ้มครองสิทธิพลเรือนของเด็ก 5) หลักการคุ้มครองเด็กผู้ด้อยโอกาส 6) หลักการสวัสดิการสังคมของเด็ก มาตรการตามกฎหมายภายในยังขาดบทบัญญัติที่สำคัญอยู่แม้ว่าโดยส่วนใหญ่จะมีบทบัญญัติให้คุ้มครองอยู่บ้างแล้ว

ผลกระทบของอนุสัญญาสิทธิเด็กที่มีต่อประเทศไทยก็คือ การแก้ไขกฎหมายที่คุ้มครองเด็กให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสิทธิเด็ก เนื่องจากประเทศไทยเป็นภาคีของอนุสัญญาจึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องต่ออนุสัญญาสิทธิเด็ก โดยที่ประเทศไทยได้ตั้งข้อสงวนมาตรา 7 22 29 ด้วยเหตุผลที่ว่า มาตราที่กล่าวถึงนี้มีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในชาติ ดังนั้นอนุสัญญาสิทธิเด็กจึงไม่อาจสร้างผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2535

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C170191 : MAJOR LAW
KEY WORD: RIGHTS/CHILD/CONVENTION/THAILAND

CHUSSANA PUNYARATABANDHU : UN CONVENTIONS ON THE RIRGHT OF THE
CHILD : THE EFFECT FOR THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.VITTIT
MUNTABHORN, 172 PP. ISBN 974-583-040-2

This research aims to study issues and problems of child rights' protection in Thailand. This included rights to live, rights to survive and rights to develop of Thai children according to international legal measures and domestic law in Thailand.

The research exposes six major key issues on child rights' protection in Thailand in comparison with legal principles in the convention On the Rights of the Child, namely, 1) General principles 2) Measures to protect life, phusical well-being and freedom 3) Legal protection for juvenile delinquents 4) Measures to protect children's civil rights 5) Disadvantaged children's protection principles. 6) Children's social welfare legal measures. Evidently, Thai domestic laws still lack some significant child rights' appropriate measures, though in the main there are already general child rights' protection laws in the country. The UN Convention on the Rights of the Child's implications on Thailand involve the amendments of Thai laws in accordance with the Convention's as one of the Conventions' States Parties.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2535

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รศ. วิทิต มันทาภรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ. ชาญวิทย์ ยอคมณี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์คุณหญิงกนก สามเสน วิล รศ. วิมลศิริ ชานาญเวช ผศ. สุผานิต เกิดสมเกียรติ อาจารย์ศุภชัย ณ บัอมเพชร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้ความเมตตากรุณาและให้ความอนุเคราะห์เอกสารแก่ผู้เขียน ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะที่กรุณาให้ใช้งานวิจัย คู่มือกฎหมายเด็กอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน และขอขอบพระคุณอาจารย์ศุภชัย ณ บัอมเพชร ในความกรุณาอย่างสูง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ-คุณแม่ คุณป้า และดร. ธเนศ สุจารีกุล เป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งขอขอบคุณน้องสาว คุณชนิษฐานันท์ พลรัตน์ คุณมาณี หิริยะวณิชย์ เพื่อน ๆ รุ่นพี่ และรุ่นน้อง ทุกคนที่เสียสละเวลาติชม และตรวจทานแก้ไขสำนวนถ้อยภาษาของผู้เขียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก : ผลกระทบต่อประเทศไทย
เสนอโดย	นางสาว ชุษณา บุญรัตน์
ภาควิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ วิฑิต มันทาภรณ์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาญวิทย์ ยอดมณี

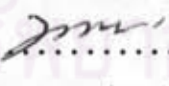
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

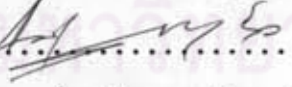

 .....กรรมการ
 (ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรวิทย์)

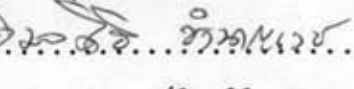
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

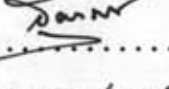

 .....ประธานกรรมการ
 (ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ)

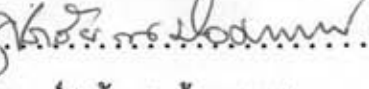

 .....อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์วิฑิต มันทาภรณ์)

 .....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาญวิทย์ ยอดมณี)

 .....กรรมการ
 (อาจารย์คุณหญิงกนก สามเสน วิล)

 .....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์วิมลศิริ ชานาญเวช)

 .....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์สพานิต เกิดสมเกียรติ)

 .....กรรมการ
 (อาจารย์สุภชัย ณ ป้อมเพชร)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูป.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
- วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์.....	4
- ขอบเขตการวิจัย.....	4
- วิธีการดำเนินการวิจัย.....	4
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
- สมมติฐานในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 แนวทางการคุ้มครองสิทธิเด็ก.....	6
2.1 การคุ้มครองสิทธิเด็กระดับระหว่างประเทศโดยทั่วไป.....	8
ก. กฎบัตรสหประชาชาติ.....	8
ข. อนุสัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.....	9
ค. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและ วัฒนธรรม.....	11
ง. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและสิทธิทางการเมือง.....	12
2.2 การคุ้มครองสิทธิเด็กระดับระหว่างประเทศโดยเฉพาะ.....	13
ก. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.....	13

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข. กฎระเบียบมาตรฐานขั้นต่ำสุดของสหประชาชาติสำหรับการ ดำเนินการด้านการทำให้ความยุติธรรมแก่ผู้เยาว์.....	15
ค. ปฏิญญาว่าด้วยการคุ้มครองสตรีและเด็กในภาวะฉุกเฉิน และสงคราม.....	19
วิเคราะห์การคุ้มครองสิทธิเด็กระดับระหว่างประเทศ.....	20
ง. การคุ้มครองสิทธิเด็กตามอนุสัญญาสิทธิเด็ก พ.ศ. 2532.....	22
1. ความเป็นมาของอนุสัญญาสิทธิเด็ก.....	22
2. โครงสร้างของกลุ่มทำงาน.....	23
3. เนื้อหาของอนุสัญญาสิทธิเด็ก.....	24
4. ประเด็นปัญหาของอนุสัญญาสิทธิเด็ก.....	26
จ. บทบาทขององค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก.....	27
1. บทบาทขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ.....	30
2. บทบาทของคณะกรรมการสิทธิเด็ก.....	32
2. บทบาทขององค์กรเอกชน.....	33
บทที่ 3 ผลกระทบของปัญหาสิทธิเด็กที่มีต่อประเทศไทย.....	35
3.1 สภาพปัญหาสิทธิเด็กในประเทศไทย.....	35
3.1.1 ปัญหาสิทธิเด็กที่เกิดขึ้นในประเทศไทย.....	35
3.1.2 กรณีศึกษาปัญหาสิทธิเด็กที่มีต่อประเทศไทยที่เป็นปัญหา ระดับระหว่างประเทศ.....	44
ก. โรสเมณีเด็ก.....	45
ข. การไร้แรงงานเด็ก.....	52
3.2 การคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทย.....	60
1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของเด็ก.....	60
2. กฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก.....	63
2.1 กฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็ก.....	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2 กฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องคลลที่กระทำคามผิดของเด็ก.....	64
2.3 กฎหมายเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขเด็กที่กระทำคามผิด..	66
3. กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก.....	69
3.1 กฎหมายที่ป้องกันการกระทำที่เป็นภัยเกี่ยวกับเด็ก.....	69
3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการจัดบริการครอบครัวทดแทน.....	71
3.3 กฎหมายคุ้มครองการไร้แรงงานเด็ก.....	72
3.4 กฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานในกิจการต่าง ๆ...	73
4. กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการเด็ก.....	74
5. กฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาเด็ก.....	76
3.3 การคุ้มครองสิทธิเด็กของประเทศไทยตามอนุสัญญาสิทธิเด็ก.....	79
3.3.1 การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสิทธิเด็กของประเทศไทย.....	79
ก. ทำที่ของประเทศไทยที่มีต่ออนุสัญญาสิทธิเด็ก.....	79
ข. การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสิทธิเด็กของประเทศไทย....	84
3.4 ผลกระทบของปัญหาสิทธิเด็กที่มีต่อประเทศไทย.....	86
3.4.1 ปัญหาที่เกิดจากการบัญญัติกฎหมายประเทศไทย.....	86
1. หลักทั่วไป.....	87
2. หลักการคุ้มครองร่างกาย ชีวิต เสรีภาพ สวัสดิภาพ ของเด็ก.....	88
3. หลักการคุ้มครองเด็กที่มีปัญหาความประพฤดิหรือกระทำ ความผิดทางอาญา.....	93
4. หลักการคุ้มครองสิทธิทางแพ่ง.....	95
5. หลักการคุ้มครองเด็กผู้ด้อยโอกาส.....	97
6. หลักการทำให้สวัสดิการสังคมแก่เด็ก.....	97
3.4.2 การประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐ.....	98
ก. การปรับท่าทีของเจ้าหน้าที่ระดับนโยบาย.....	98

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข. การขาดความรู้ใน เรื่องอนุสัญญาสิทธิเด็กที่เพียงพอของ เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ.....	99
ค. ปัญหาการขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ กับเอกชน.....	100
บทที่ 4 บทบัญญัติในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อประเทศไทย.....	102
4.1 บทบัญญัติในอนุสัญญาสิทธิเด็กที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย.....	102
ก. ผลกระทบต่อประเทศไทยที่เกิดจากมาตรา 7.....	102
ข. ผลกระทบต่อประเทศไทยที่เกิดจากมาตรา 22.....	113
ค. ผลกระทบต่อประเทศไทยที่เกิดจากมาตรา 29.....	118
4.2 การตั้งข้อสงวนของประเทศไทย.....	123
บทที่ 5 สรุปและเสนอแนะ.....	130
บรรณานุกรม.....	136
ภาคผนวก.....	142
ประวัติผู้เขียน.....	172

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกรณีและเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ แยกตามประเภทของเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ อายุ และเพศ ตั้งแต่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2534.....	43
2	แผนผังขบวนการค้าหญิงและเด็กในประเทศไทย.....	49
3	แสดงจำนวนผู้ป่วยติดเชื้อ HIV.....	50

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

รูปที่	หน้า
1 แผนที่การค้าประเวณีข้ามชาติ.....	48

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย